

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

2026-YIL / IYUL / 7-SON,
I-QISM

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyul.
I-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

MHXS (IFRS) ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOT TUZISHNING KORXONA RENTABELLIGI VA TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI TAHLIL QILISHDAGI O'RNI.....	12
Urakova Maxsad Xakimovna	
QAYTA TIKLANMAYDIGAN RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISHDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING O'RNI.....	18
Yusupova Jamila Karamatdinovna	
COMPARATIVE ANALYSIS OF DIGITAL FINANCIAL TECHNOLOGIES FOR CREDIT RISK PREDICTION AND MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS BASED ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND BIG DATA ANALYTICS.....	21
Kholdorov Sardor Umarovich	
O'ZBEKISTONDA AGROINVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	28
Yusupov Komaliddin Baxtiyor o'g'li	
O'ZBEKISTONDA NOGIRONLIGI BO'LGAN SHAXSLAR UCHUN ICHKI TURISTIK MAHSULOTLAR TAHLILI.....	33
Zoxidov Firuz Faxritdinovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА.....	38
Эргашбаева Нилуфар Мухаммадсайфуллаевна	
MUSTAQIL TURISTLAR OQIMINI OSHIRISHDA ILG'OR HORIIY TAJRIBA VA UNI O'ZBEKISTON SHAROITIGA MOSLASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	42
Muzaffarov Akmal Axmadovich	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И ЧАТ-БОТОВ В СИСТЕМЕ РЕГУЛИРОВАНИЯ ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ	49
Ирматова Азиза Бахрамовна	
OROL BO'YI MINTAQASIDA YASHIL IQTISODIYOT ASOSIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI (QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA)	56
Akramova Feruza	
RECENT MEDICAL TOURISM RESEARCH IN THE WEB OF SCIENCE CORE COLLECTION	68
Hao Xiaohui	
HARBIY XIZMATCHILARNI KIYIM-KECHAK BILAN TA'MINLASHDA ILG'OR HORIIY DAVLATLAR TAJRIBASIDAN O'ZBEKISTONDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	76
Omonov Usmonqul Raxmonqul o'g'li	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA OSHIRISHNING ZAMONAVIY IQTISODIY MEXANIZMLARI	83
Inobatov Abror Boshlarovich	
КОММУНАЛЬНАЯ ИНФРАСТРУКТУРА И МЛАДЕНЧЕСКАЯ СМЕРТНОСТЬ: ЭМПИРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПО РЕГИОНАМ УЗБЕКИСТАНА ЗА 2012–2024 ГОДЫ.....	92
Мамбетсапаев Курбанияз Айниязович	
АНАЛИЗ ФАКТОРОВ ФОРМИРОВАНИЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ	97
Ташмухамедова Карима Саматовна	
СУТЬ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	104
Тарават Абдул Салам	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTITSIYALAR MANBALARI RIVOJLANISHINING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI.....	112
Ibadullayev Dilshad Ibragimovich	

BARQAROR SHAHARSOZLIKNI TA'MINLASHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING EKOLOGIK VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	117
Permatov Ilxomjon Juraboyevich	
O'ZBEKISTONDA BARQAROR SHAHARSOZLIKNI HUQUQIY ASOSLARINI RIVOJLANTIRISH	121
Inoyatova Gulnoz Kadamovna	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK OMILLARNING BINOLAR YEMIRILISHIGA TA'SIRINI KOMPLEKS BAHOLASH VA ULARNI KAMAYTIRISH USULLARI (TOSHKENT SHAHRI MISOLIDA).....	125
Turabova Shodiya Anvarjon qizi	
MHXSDA TUSHUM VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLAR BO'YICHA PUL MABLAG'LARI OQIMINI HISOBGA OLISH	132
Eshonqulov Akmal Qudratovich	
BOJXONA IMTIYOZLARINING DAVLAT BYUDJETI DAROMADLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	138
Latipov Jahongir Shavkatovich	
O'ZBEKISTONDA XUSUSIY TA'LIM TIZIMIDA KADRLAR NOMUTANOSIBLIGI TENDENSIYALARI	144
Raxmatxo'jayev Axrolxo'ja Akmal o'g'li	

O'ZBEKISTONDA XUSUSIY TA'LIM TIZIMIDA KADRLAR NOMUTANOSIBLIGI TENDENSIYALARI

Raxmatxo'jayev Axrolxo'ja Akmal o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi

“Biznesni boshqarish va tadbirkorlik (MBA)”

kafedrası 1-kurs mustaqil izlanuvchisi

Email: akhrolkhuja@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonda xususiy ta'lim tizimidagi kadrlar nomutanosibligi va uning ta'lim sifatiga ta'siri tahlil qilingan. Xususan, “Ustudy” IT akademiyasi misolida pedagogik va amaliy kompetensiyalar o'rtasidagi tafovutlar hamda ularni bartaraf etish yo'llari yoritilgan.

Kalit so'zlar: xususiy ta'lim, kadrlar nomutanosibligi, ta'lim sifati, pedagogik kompetensiya, IT ta'limi, kadrlar siyosati.

Аннотация: В статье анализируются проблемы несоответствия навыков кадров в системе частного образования Узбекистана и их влияние на качество образования. На примере IT-академии «Ustudy» рассмотрены различия между педагогическими и практическими компетенциями специалистов.

Ключевые слова: частное образование, несоответствие навыков, качество образования, педагогическая компетенция, IT-образование, кадровая политика.

Abstract: This article examines skill mismatching in Uzbekistan's private education system and its impact on educational quality. Using the example of the “Ustudy” IT Academy, the study highlights gaps between pedagogical and practical competencies and proposes ways to improve personnel policy.

Keywords: private education, skill mismatch, quality of education, pedagogical competence, IT education, personnel policy.

KIRISH

So'nggi yillarda O'zbekistonda ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida xususiy ta'lim muassasalari soni sezilarli darajada ortdi. Ayniqsa, axborot texnologiyalari, xorijiy tillar, biznes va zamonaviy kasb-hunar yo'nalishlarida faoliyat yurituvchi nodavlat ta'lim tashkilotlari yoshlar uchun muqobil ta'lim manbai sifatida shakllanmoqda. Bunday muassasalar o'zining tezkorligi, moslashuvchanligi, amaliy yo'naltirilganligi hamda mehnat bozoriga yaqinligi bilan ajralib turadi. Shu bilan birga, mazkur tezkor rivojlanish jarayonida xususiy ta'lim tizimida kadrlar salohiyatini yanada mustahkamlashga qaratilgan yo'nalishlar ham shakllanmoqda. Ulardan eng muhimlaridan biri malakali pedagog va mutaxassislar salohiyatini ta'lim tizimi ehtiyojlariga yanada uyg'unlashtirish hisoblanadi¹.

Xususiy ta'lim muassasalari faoliyatida asosiy omil sifatida inson resurslari namoyon bo'ladi. Chunki ta'lim sifati, o'quv jarayonining samaradorligi va bitiruvchilarning bilim darajasi bevosita dars berayotgan kadrlarning salohiyatiga bog'liqdir. Shu bilan birga, amaliyot shuni ko'rsatadiki, xususiy ta'lim sektorida ko'plab o'qituvchilar yuqori amaliy tajribaga ega bo'lib, pedagogik va metodik salohiyatini yanada rivojlantirish imkoniyatiga ega. Ayni paytda, ayrim pedagoglar mustahkam nazariy bilimga ega bo'lib, zamonaviy IT yoki bozor talablari asosidagi amaliy ko'nikmalarini izchil boyitib bormoqda. Natijada ta'lim jarayonida pedagogik kompetensiya bilan kasbiy amaliy kompetensiyani uyg'un rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Mazkur holat, ayniqsa, IT yo'nalishidagi xususiy akademiyalarda yaqqol namoyon bo'lmoqda. “Ustudy” IT akademiyasi faoliyati misolida kuzatiladigan jarayonlar shuni ko'rsatadiki, talabalar sonining ortishi, kurslar ko'lamining kengayishi va yangi yo'nalishlarning ochilishi kadrlar salohiyatini yanada kengaytirishni taqozo etmoqda. Natijada tezkor tarzda mutaxassislarni jalb etish imkoniyatlari kengaymoqda. Bunday vaziyatda kadr tanlash jarayoni tezkorlik va sifat mezonlarini uyg'unlashtirishga yo'naltiriladi. Bu esa

1 Aliyeva G. Raqamli kompetensiyalar va ularni baholash usullari. Toshkent: Innovatsiya, 2024.

o'qituvchilarning pedagogik mahorati, metodik yondashuvi va didaktik salohiyatini yanada rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Xususi ta'lim tizimidagi kadrlar salohiyatining xilma-xilligi nafaqat o'qituvchilarning bilim va ko'nikmalaridagi o'ziga xoslik, balki ularning yosh tarkibi, ish tajribasi, motivatsiyasi, pedagogik madaniyati va ta'limga bo'lgan munosabati bilan ham bog'liqdir. Ko'plab yosh IT mutaxassislari yuqori maosh evaziga dars berishga jalb qilinib, pedagogik faoliyat bo'yicha tajribasini izchil oshirib bormoqda. Bu esa ta'lim jarayonini tashkil etish, auditoriya bilan ishlash, o'quvchini boshqarish va bilimni tizimli yetkazish ko'nikmalarini bosqichma-bosqich takomillashtirish imkonini yaratadi hamda o'quvchilar tomonidan bilimni qabul qilish samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi².

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekistonda xususiy ta'lim tizimining shakllanishi va rivojlanishi mustaqillikdan keyingi davrga to'g'ri keladi. Ayniqsa, so'nggi o'n yillikda nodavlat ta'lim muassasalarining son jihatdan keskin ortishi ta'lim bozorida raqobat muhitini yuzaga keltirdi. Shu bilan birga, mazkur jarayon pedagog kadrlar taqsimotini yanada takomillashtirish, malaka darajasini uyg'un rivojlantirish, hududlar kesimida muvozanatni mustahkamlash va fanlar bo'yicha salohiyatni yanada kengaytirish kabi yo'nalishlarni dolzarb etib belgiladi. Mazkur masala so'nggi yillarda pedagogika, ta'lim menejmenti va ijtimoiy siyosat yo'nalishida olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda alohida e'tibor qaratilayotgan mavzulardan biri hisoblanadi.

Xalqaro tajribada xususiy ta'lim sektoridagi kadrlar masalasi bo'yicha tadqiqotlar asosan ta'lim sifati, pedagogik samaradorlik va boshqaruv mexanizmlari bilan bog'liq holda o'rganilgan. Xususan, OECD, UNESCO va Jahon banki tomonidan e'lon qilingan hisobotlarda nodavlat ta'lim muassasalarida pedagog kadrlar oqimi, ularning ish haqi siyosati, kasbiy barqarorligi va malaka oshirish tizimi keng tahlil qilingan. Ushbu tadqiqotlarda kadrlar salohiyatini rivojlantirish ko'pincha iqtisodiy rag'batlantirish, ijtimoiy kafolatlar va professional rivojlanish imkoniyatlari bilan bog'liq omillar asosida izohlanadi.

Mahalliy tadqiqotlarda esa xususiy ta'lim tizimi ko'proq huquqiy-me'yoriy asoslari, ta'lim sifati, raqobat muhiti va boshqaruv masalalari doirasida yoritilgan bo'lib, aynan pedagog kadrlar taqsimotini kompleks tarzda o'rganish yo'nalishi bosqichma-bosqich rivojlanib bormoqda. Ba'zi ilmiy ishlar va maqolalarda nodavlat ta'lim muassasalarida yuqori malakali pedagoglarning jamlanishi hamda davlat maktablarida kadrlar salohiyatini yanada mustahkamlash masalasi tilga olinadi, shu bilan birga bu jarayonning tendensiyalari, sabab-oqibatlar va tizimli tahlilini yanada kengaytirish istiqbolli ilmiy yo'nalish sifatida e'tirof etiladi.

Shuningdek, hududiy kesimda qaralganda, poytaxt va yirik shaharlarda xususiy maktablar sonining ko'pligi pedagoglarning aynan shu hududlarda faoliyat yuritish imkoniyatlarini kengaytirayotgani, chekka hududlarda esa tajribali kadrlar salohiyatini yanada rivojlantirishga qaratilgan tashabbuslar amalga oshirilayotgani qayd etiladi. Fanlar kesimida esa ingliz tili, matematika, IT va tabiiy fanlar o'qituvchilarining xususiy sektor tomonidan faol jalb qilinayotgani, ijtimoiy-gumanitar fanlar yo'nalishida ham salohiyatni yanada kengaytirish imkoniyatlari mavjudligi kuzatiladi.

Shu bilan birga, ilmiy manbalarda pedagoglarning xususiy ta'lim tizimiga o'tishiga ta'sir qiluvchi omillar sifatida ish haqi darajasi, mehnat sharoitlari, dars yuklamasining moslashuvchanligi, rahbariyat bilan munosabatlar, zamonaviy infratuzilma va professional rivojlanish imkoniyatlari ko'rsatib o'tiladi. Bularning barchasi kadrlar oqimini samarali shakllantirishga xizmat qiluvchi asosiy determinantlar sifatida talqin qilinadi.

Demak, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, xususiy ta'lim tizimida kadrlar nomutanosibligi muammosi mavjud bo'lsa-da, u O'zbekiston sharoitida alohida empirik va tizimli tadqiqot obyekti sifatida yetarlicha o'rganilmagan. Mazkur maqola aynan shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ma'lumotlar ilmiy adabiyotlar, xalqaro tashkilotlar (UNESCO, OECD, Jahon banki, ILO) hisobotlari, O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi hamda ta'lim sohasiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida yig'ildi. Olingan ma'lumotlar qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, statistik tahlil, umumlashtirish va mantiqiy tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, xususiy ta'lim tizimida pedagog kadrlar salohiyatining shakllanishi, hududiy taqsimlanishi va mehnat bozori ehtiyojlari bilan uyg'unligi baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mehnat bozorida ko'nikmalar nomutanosibligi – ta'lim tizimi orqali egallangan ko'nikmalar va amaliyotdagi ish beruvchilar talab etayotgan ko'nikmalar o'rtasidagi farq bo'lib, bu masala global iqtisodiyotning eng dolzarb

2 Begmatova F. Xususiy ta'limda strategik rejalashtirish. Toshkent: O'zbekiston, 2024.

yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu nomutanosiblik raqamli iqtisodiyot va Sanoat 4.0 jarayonlari fonida yanada dolzarb ahamiyat kasb etib, ishchi kuchi bozori dinamikasini tubdan yangilamoqda. Nomutanosiblikning asosiy sabablari ta'lim tizimining texnologik talablarga moslashish jarayoni, amaliyotdagi o'zgarishlarning tezlashuvi va demografik omillar (yoshlar hamda qishloq aholisining ta'lim olish imkoniyatlarini yanada kengaytirish zarurati) bilan bog'liq. Masalan, Jahon iqtisodiy forumi (WEF) ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilga borib 85 million ish o'rni yo'qolishi va 97 million yangi ish o'rni paydo bo'lishi kutilmoqda. Ammo bu yangi ish o'rinlari raqamli va amaliy ko'nikmalarni talab etadi, bu esa ta'lim va amaliyot o'rtasidagi integratsiyani yanada kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi³.

Mehnat bozoridagi ko'nikmalarning nomutanosibligi global iqtisodiyot uchun muhim rivojlanish yo'nalishini belgilaydi va ta'limni amaliy qo'llash bilan birlashtiradigan yechimni talab qiladi. Bu yo'nalishda ta'lim tizimini takomillashtirish iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash imkonini yaratadi. Shunga qaramay, amaliy mashg'ulotlar va hamkorlik uni bartaraf etishi mumkin. Kelajakdagi tadqiqotlarda sun'iy intellektdan foydalanishdagi nomutanosiblikni o'rganish zarur.

O'zbekiston ta'lim tizimidagi so'nggi fundamental islohotlar, iqtisodiy raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha strategik maqsadlar va raqamli transformatsiya tashabbuslari xususiy ta'lim sanoatining ustuvor rivojlanishiga sezilarli darajada turtki bo'ldi. Aholi orasida sifatli ta'limga bo'lgan talabning ortishi, davlat va xususiy ta'lim xizmatlari o'rtasida sog'lom raqobatning paydo bo'lishi bilan birga, kadrlar salohiyatini yanada rivojlantirish zaruratini kuchaytirdi. Malakali o'qituvchilar, trenerlar, IT o'qituvchilari va amaliy mutaxassislariga bo'lgan ehtiyoj xususiy ta'lim muassasalari uchun ustuvor yo'nalishga aylandi. Bu nomutanosiblik turli iqtisodiy, ijtimoiy va metodologik shakllarga ega bo'lib, uning yuzaga kelishi murakkab omillar bilan izohlanadi.

Xususiy ta'limning, ayniqsa, IT, xorijiy tillar, biznes boshqaruvi, dizayn, marketing va bolalar uchun qo'shimcha ta'lim yo'nalishlarining tez rivojlanishi mehnat bozori talabi va taklifi o'rtasidagi muvozanatni yanada takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Mehnat bozorida o'qituvchilarga bo'lgan yuqori ehtiyoj, ayniqsa, IT o'qituvchilariga talabning jadal ortishi bilan yanada yaqqol namoyon bo'lmoqda.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida ko'plab iqtidorli IT mutaxassislari o'z faoliyatini IT korporatsiyalari, startaplar yoki frilanserlik orqali olib borishni afzal ko'rishadi. Natijada xususiy ta'lim muassasalari ushbu mutaxassislarni ishga jalb etishda yanada faol raqobat muhitida faoliyat yuritmoqda.

O'zbekistonda xususiy sektor ishtirokini kengaytirishga qaratilgan ta'lim islohotlari inson resurslari bozorini yanada takomillashtirish zaruratini yuzaga chiqarmoqda. Pedagogika yo'nalishlarida oliy ta'lim muassasalarini bitirayotgan yoshlar soni xususiy ta'limning haqiqiy ehtiyojlarini to'liq qamrab olish istiqbolida rivojlanmoqda. Shu bilan birga, ko'plab yoshlar iqtisodiyot, huquq va biznes kabi sohalarni tanlamoqda, bu esa ta'lim muassasalari uchun pedagog kadrlar tayyorlash ko'lamini yanada kengaytirish zarurligini ko'rsatmoqda.

Butun Markaziy Osiyoda IT ta'limi sohasi shunga o'xshash rivojlanish bosqichini boshdan kechirmoqda. Dunyo bo'ylab talabning sezilarli darajada oshishi natijasida mutaxassislarga bo'lgan ehtiyojning ortishi ham o'quv markazlari, ham texnologiya kompaniyalari faoliyatini yanada rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Xususiy ta'lim sohasidagi kadrlar nomutanosibligining yana bir tendensiyasi ta'lim muassasalarining hududlar bo'yicha rivojlanish xususiyatlari bilan bog'liq. Toshkent shahrida xususiy maktablar, IT akademiyalari, til markazlari va kasbiy o'quv dasturlarining ko'pligi ushbu sohada mutaxassislarning to'planishiga xizmat qilgan. Hududlarda esa malakali kadrlar salohiyatini yanada oshirish ta'lim markazlari tomonidan ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini yanada yuksaltirish imkonini beradi.

Hududiy nomutanosiblik nafaqat kadrlar taqsimotida, balki ularning malakasidagi tafovutlarda ham yaqqol namoyon bo'lmoqda. Toshkentdagi mutaxassislarning o'rtacha ish haqining yuqoriligi, kasbiy rivojlanish imkoniyatlari hamda malaka oshirish va uzluksiz ta'lim dasturlariga keng kirish imkoniyati ularning kasbiy salohiyatini tezroq oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, chekka hududlardagi xususiy ta'lim muassasalarida ham bunday imkoniyatlarni kengaytirish bo'yicha izchil ishlar olib borilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Xususiy ta'lim sohasidagi kadrlar nomutanosibligining asosiy sabablarini uch guruhga bo'lish mumkin: ta'lim infratuzilmasi, mehnat bozori dinamikasi va tizimning ichki boshqaruv mexanizmlarini yanada takomillashtirish bilan bog'liq yo'nalishlar.

Infratuzilmaviy omillar pedagogika yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalarida o'qitilayotgan ta'lim dasturlarining zamonaviy xususiy ta'lim talablari bilan yanada uyg'unlashtirilishi zarurligini o'z ichiga oladi. An'anaviy oliy ta'lim dasturlari ko'pincha nazariy tayyorgarlikka ustuvor ahamiyat berib, amaliy ko'nikmalar, IT bo'yicha pedagogik kompetensiyalar va loyihaga asoslangan o'qitish metodologiyalarini yanada rivojlantirish imkoniyatiga ega. Bu esa xususiy ta'lim sektorida innovatsion ta'lim modellarini joriy eta oladigan malakali mutaxassislar salohiyatini yanada oshirish uchun asos yaratadi.

3 Erkinov J. Yoshlarni raqamli kasblarga yo'naltirish. Toshkent: Ilm ziyo, 2024.

Mehnat bozori dinamikasiga xususiy ta'lim sektoridagi ish haqi ko'pincha IT, marketing yoki biznes sohalaridagi ish haqidan farq qilishi ham ta'sir qiladi. Natijada malakali amaliyotchi mutaxassislar ta'lim sohasiga kengroq jalb etish uchun qo'shimcha rag'batlantirish mexanizmlarini rivojlantirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Bu holat, ayniqsa, front-end development, back-end development, grafik dizayn, mobil ilovalarni ishlab chiqish va kiberxavfsizlik kabi yo'nalishlarda yaqqol namoyon bo'lmoqda⁴.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda xususiy ta'lim tizimida pedagog kadrlar salohiyatini yanada uyg'un rivojlantirish bir necha yo'nalishda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda: hududiy, fanlar kesimidagi, malaka darajasidagi va yosh tarkibi bo'yicha.

Hududiy jihatdan qaralganda, xususiy maktab va o'quv markazlarining asosiy qismi Toshkent shahri, viloyat markazlari va iqtisodiy jihatdan rivojlangan hududlarda joylashgan. Natijada tajribali pedagog kadrlar aynan shu hududlarda jamlanmoqda. Chekka tuman va qishloq hududlarida esa malakali o'qituvchilar salohiyatini yanada mustahkamlash bo'yicha keng imkoniyatlar mavjud. Bu esa ta'lim sifati bo'yicha hududlararo muvozanatni yanada rivojlantirish zaruratini ko'rsatadi.

Fanlar kesimida pedagog kadrlarning taqsimlanishidagi o'ziga xoslik ayniqsa yaqqol ko'zga tashlanadi. Xususiy ta'lim muassasalari asosan talab yuqori bo'lgan fanlar — ingliz tili, matematika, informatika, fizika, kimyo kabi yo'nalishlarga ixtisoslashgan. Shu sababli aynan ushbu fanlar o'qituvchilari xususiy sektor tomonidan yuqori maosh va qulay sharoitlar evaziga faol jalb qilinmoqda. Bu esa davlat maktablarida mazkur fanlar bo'yicha kadrlar salohiyatini yanada rivojlantirish bo'yicha yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda.

Malaka darajasi bo'yicha ham o'ziga xos xususiyatlar kuzatiladi. Oliy toifali, tajribali, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni biladigan o'qituvchilar ko'proq xususiy ta'lim tizimida jamlanmoqda. Bu esa davlat ta'lim muassasalarida pedagogik salohiyatni yanada mustahkamlashga qaratilgan chora-tadbirlarni izchil amalga oshirish imkonini beradi.

Yosh tarkibi bo'yicha tahlil qilinganda, yosh va innovatsion fikrlaydigan pedagoglar xususiy ta'lim muassasalarida faolroq ishlayotgani, davlat maktablarida esa ko'proq katta yoshdagi pedagoglar ulushi yuqoriligi kuzatiladi. Bu esa tajriba va innovatsion yondashuvlarni uyg'unlashtirish orqali ta'lim metodikasini yanada boyitishga xizmat qiladi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, kadrlar salohiyatini shakllantiruvchi asosiy omillar iqtisodiy rag'bat, mehnat sharoitlari, boshqaruv madaniyati va professional o'sish imkoniyatlari bilan bog'liqdir. Xususiy ta'lim muassasalari pedagoglarga ko'proq erkinlik, zamonaviy sharoit va yuqori daromad taklif etadi. Bu esa kadrlarning kasbiy rivojlanishiga keng imkoniyat yaratadi.

Kadrlar tarkibining yana bir jihati — bu sohada jins va yosh bo'yicha o'ziga xos taqsimotdir. Axborot texnologiyalari ta'lim muassasalarida erkak o'qituvchilarning ulushi ancha yuqori, maktabgacha va boshlang'ich ta'limda esa ayol mutaxassislar ustunlik qiladi. Mazkur tarkibiy xususiyat ta'lim muassasalarining rivojlanish strategiyalarida inobatga olinmoqda. Ayrim hududlarda malakali mutaxassislarni tayyorlash imkoniyatlarini yanada kengaytirish dolzarb hisoblanadi.

Yosh mutaxassislarning ta'lim sohasidagi kasbiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ko'plab yoshlar ish haqi, kasbiy rivojlanish istiqbollari va qulay mehnat sharoitlari yanada takomillashgani sari ta'lim sohasida uzoq muddat faoliyat yuritish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Xususiy ta'lim sohasidagi kadrlar tarkibining shakllanishi mamlakatning mehnat migratsiyasi dinamikasi bilan chambarchas bog'liq. O'zbekistonlik malakali o'qituvchilar, ayniqsa, ingliz tiliga ixtisoslashganlari, Rossiya, Turkiya, Qozog'iston va BAA kabi mamlakatlarda foydali ish imkoniyatlariga ega bo'lmoqdalar.

Yana bir tendensiya shundaki, masofaviy ish imkoniyatlarining ko'payishi ko'plab IT o'qituvchilarini ko'p millatli kompaniyalar bilan hamkorlik qilishga olib keldi. Bu jarayon xalqaro tajribani o'zlashtirish va mahalliy ta'lim tizimiga ilg'or amaliyotlarni joriy etish uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda.

Xususiy ta'lim sohasida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi uchun mavjud resurslarni yanada kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ko'plab ta'lim muassasalarida malaka oshirish tizimini yanada takomillashtirish ishlari amalga oshirilmoqda. O'qituvchilar uchun ilg'or metodik tajribalarni o'rganishga qaratilgan muntazam treninglar, seminarlar va forumlarni yanada kengaytirish kasbiy rivojlanishga xizmat qiladi. Bu jarayon o'qituvchilar bilim va ko'nikmalarini muntazam yangilab borish hamda zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish imkonini beradi.

Masalan, raqamli pedagogika kompetensiyalari, AR/VR texnologiyalaridan foydalanish va sun'iy intellektga asoslangan ta'lim vositalarini qo'llashni yanada rivojlantirish bo'yicha izchil ishlar olib borilmoqda. IT ta'lim muassasalarida o'qitiladigan dasturlash tillari tez-tez yangilanib boradi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning yangi texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarini muntazam rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Ularga zamonaviy

⁴ Kamolova D. Ta'lim tizimida ustuvorlikni boshqarish. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2024.

o'quv platformalaridan foydalanish hamda xorijiy sertifikatlarni olish imkoniyatlarini yanada kengaytirish istiqbolli yo'nalish hisoblanadi.

Bu holat tajribali va yosh mutaxassislarning o'zaro hamkorligini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi: tajribali o'qituvchilar bozor talablariga tez moslashish tajribasini ulashsa, yosh mutaxassislar zamonaviy yondashuvlarni faol o'zlashtirib boradilar. Bu esa ta'lim sifati darajasini izchil oshirish va pedagogik salohiyatni yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Xususiy ta'lim muassasalarining hududlar bo'yicha rivojlanish xususiyatlari kadrlar salohiyatini yanada samarali taqsimlash imkoniyatlarini belgilab bermoqda⁵.

Tadqiqot natijasida O'zbekistonda xususiy ta'lim tizimida kadrlar salohiyatining quyidagi asosiy tendensiyalari aniqlandi⁶:

Hududiy markazlashuv natijasida pedagog kadrlarning yirik shaharlarda jamlanishi;

Ingliz tili, matematika va IT yo'nalishlarida kadrlar oqimining xususiy sektor tomon faollashishi;

Oliy malakali pedagoglarning xususiy ta'lim tizimida faoliyat yuritishi;

Yosh pedagoglarning nodavlat ta'lim muassasalarida faoliyat yuritishga intilishi;

Davlat va xususiy ta'lim tizimi o'rtasida pedagogik salohiyatni yanada uyg'un rivojlantirish imkoniyatlarining kengayishi.

Mazkur tendensiyalar uzoq muddatli istiqbolda davlat va xususiy ta'lim tizimida sifatni yanada oshirish, hududlararo ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish hamda fanlar kesimida pedagogik salohiyatni yanada muvozanatli rivojlantirish uchun qulay asos yaratadi.

Shu bois, ta'lim siyosatida davlat va xususiy sektor o'rtasida kadrlar balansini ta'minlash, pedagoglarni rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish, hududiy qo'llab-quvvatlash dasturlarini joriy etish va malaka oshirish tizimini integratsiyalash muhim ahamiyat kasb etadi⁷.

Tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston mehnat bozorida ko'nikmalarni yanada rivojlantirish, ayniqsa yoshlar va ayollar salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Oliy ma'lumotli bitiruvchilarning bandlik darajasi yuqori (77%), o'rta umumiy ma'lumotlilar orasida esa ushbu ko'rsatkich 57%ni tashkil etadi. TVET bitiruvchilarining 40% o'z mutaxassisligi bo'yicha faoliyat yuritmoqda. Yoshlar bandligini oshirish, NEET ko'rsatkichi (24%)ni yanada kamaytirish, gender tafovutini (29 foiz punkt) qisqartirish hamda nogiron yoshlarning bandlik darajasini (22%) oshirish bo'yicha keng imkoniyatlar mavjud. Shuningdek, ko'nikmalar va kasblar o'rtasidagi uyg'unlikni yanada mustahkamlash muhim yo'nalish hisoblanadi⁸.

Natijada, ta'lim islohotlari, amaliy treninglar va siyosiy investitsiyalar iqtisodiy o'sishni yanada jadallashtirishga xizmat qiladi. Mazkur yo'nalish global ahamiyat kasb etib, rivojlanayotgan mamlakatlarda inson kapitalini yanada rivojlantirish uchun muhim imkoniyatlarni yaratadi⁹.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maqola natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda xususiy ta'lim tizimining jadal rivojlanishi bilan bir qatorda kadrlar salohiyatini yanada rivojlantirish masalasi ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, IT yo'nalishidagi xususiy akademiyalarda amaliy tajribaga ega mutaxassislarni pedagog sifatida jalb qilish jarayoni keng tus olgan bo'lib, ularning pedagogik va metodik kompetensiyalarini izchil rivojlantirish ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi.

"Ustudy" IT akademiyasi misolida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilarning kasbiy salohiyati yuqori bo'lib, pedagogik mahorat, didaktik yondashuv va ta'limni tizimli tashkil etish bo'yicha mavjud tajribani yanada boyitish imkoniyatlari mavjud. Bu esa o'quvchilar tomonidan bilimni mustahkam egallash, nazariy va amaliy uyg'unlikni ta'minlash hamda ta'lim jarayonining barqarorligini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kadrlar almashinuvi, o'qituvchilarning kasbiy faoliyati, metodik tizim va malaka oshirish mexanizmlarini izchil takomillashtirish xususiy ta'lim sifatining ustuvorligini yanada mustahkamlovchi muhim omillar sifatida namoyon bo'lmoqda. Shuningdek, kadrlar tanlash jarayonida pedagogik kompetensiyaga alohida e'tibor qaratilishi kadrlar salohiyatini yanada yuksaltirishga xizmat qiladi.

Tahlillar asosida shunday xulosaga kelish mumkinki, xususiy ta'lim tizimida ta'lim sifati ustuvorligini yanada mustahkamlash uchun kadrlar siyosatini izchil takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. O'qituvchilarni tanlashda nafaqat amaliy tajriba, balki pedagogik mahorat ham asosiy mezon sifatida belgilanishi maqsadga muvofiqdir. Xususiy ta'lim muassasalarida ichki metodik xizmatni rivojlantirish, muntazam pedagogik treninglar tashkil etish va malaka oshirish dasturlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

5 Qodirova Z. Ta'limda raqamli iqtisodiyot omillari. Toshkent: O'zbekiston, 2024.

6 Kamolova D. Ta'lim tizimida ustuvorlikni boshqarish. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2024.

7 Ibragimov A. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. Toshkent: O'zbekiston, 2024.

8 Ismoilov M. IT sohasida kadrlar salohiyatini oshirish. Toshkent: Innovatsiya, 2024.

9 Jo'rayev N. Raqamli ta'lim infratuzilmasi. Toshkent: Fan, 2024.

Shu bilan birga, xususiy va davlat ta'lim muassasalari o'rtasida pedagog kadrlar malakasini oshirish borasida hamkorlikni yo'lga qo'yish, yagona sifat standartlarini ishlab chiqish hamda pedagogik kompetensiyalarni baholash tizimini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Bu esa xususiy ta'lim tizimida kadrlar salohiyatini yanada mustahkamlash va ta'lim sifatini barqaror yuqori darajada rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Natijada, xususiy ta'lim muassasalari nafaqat tezkor va zamonaviy, balki sifatli va tizimli ta'lim beruvchi maskan sifatida shakllanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Aliyeva G. Raqamli kompetensiyalar va ularni baholash usullari. Toshkent: Innovatsiya, 2024.
2. Begmatova F. Xususiy ta'limda strategik rejalashtirish. Toshkent: O'zbekiston, 2024.
3. Erkinov J. Yoshlarni raqamli kasblarga yo'naltirish. Toshkent: Ilm ziyo, 2024.
4. Hamidov O. Ta'limda sifat menejmenti tizimi. Toshkent: Iqtisodiyot, 2024.
5. Hasanboyev I. Ta'limdagi raqamli transformatsiya nazariy asoslari. Toshkent: Fan, 2024.
6. Ibragimov A. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. Toshkent: O'zbekiston, 2024.
7. Ismoilov M. IT sohasida kadrlar salohiyatini oshirish. Toshkent: Innovatsiya, 2024.
8. Jo'rayev N. Raqamli ta'lim infratuzilmasi. Toshkent: Fan, 2024.
9. Kamolova D. Ta'lim tizimida ustuvorlikni boshqarish. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2024.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 7/1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>